

ralna sestava, ki ju je Evropa vedno in vedno zamenjavala, ne da bi ju mogel kdo izmiriti. Nietzsche in Tolstoj sta ekstrema tega antagonizma in kot taka nad vse zanimiva.

Še v marsikaterem pogledu bi mogel pojasniti našo tezo, toda čas me sili, da naglo zaključim ta pičli papir. Vendar bi rad naglasil prej nego končam, da sta Tolstoj in Nietzsche v svojih moralnih teorijah napravila oba eno in isto bistveno napako: zamenjala sta ali celó identificirala svojnost s sebičnostjo (selfness in selfishness). Rezultat tega je, da je sprejel Nietzsche sebičnost v imenu svojnosti, a nasprotno je zavrgel Tolstoj svojnost kakor sebičnost, ker ni razlikoval prve od zadnje. Istočasno sta upotrebljavala analogne metode v boju z lastno dilemo: prvi kot drugi je poizkušal zadušiti polovico svoje osebnosti na korist druge polovice. Toda, ker dušenje še ni zmaga, sta ostala na bojišču — na tistem notranjem bojišču, na katerem se trga in se bo trgala vsa evropska zavest, dokler ne najde sintetičnega izhoda na višje polje.

Lirika

† Ivan Cankar / V spominsko knjigo

(Gospe O. L.)

Kaj bi zapisal v knjigo Ti spomina?
Če bi Ti nauke pel, bi se smejala —
še komaj, da bi mi jih Ti dajala
kot mi jih daje Tvoja sestra Nina!

Če pišem: moja želja je edina,
da bi vsa božja sreča Ti sijala —
bi moja želja nič ne pomagala,
ne dala Ti ne enega cekina!

Nič naukov in želja! Kar je rečeno
od vekomaj, to Ti bo dodeljeno,
edini Bog ve, kaj bo in kedaj!

Ostani, kakor si: veseli smeh
na ustnih, blagost in mladost v očeh
in v srcu Tvojem, Olga, večen maj.

Na Rožniku 12./VII. 1910.

Fran Eller / Ob enajsti uri

Ki si v vinograd ob enajsti uri
sprejel na službo svojo me, Gospod:
že solncu za gorice peša pot,
noči odvarjajo se temne duri.

Pa naj ljubezen dvojna dlan mi uri,
da v najponižnejši od vseh rabot
se nagne dan mi s himno kakor god
na večer, ki sveta ga hrup ne buri.

Ti veš za blodnje, veš za jalih tlák
mi težke jarme vse, a prenemilo,
Gospod, nemilih časov mi ne sodi!

Kaj ni... ni v domu Tvojem zakon tak,
da, kdor našel Te kasno je, plačilo
z ljúbljenci Tvojimi mu ravno bodi?

Ivo Peruzzi / Sestri

(Iz cikla «Izprehodi»).

Večer se razlil je čez mesto valovajoče.
V hipu, izvitem iz množice, polno je tajn,
morje pričakovanj nestrpno pljuska
ob breg srca, ki toku se vdaja.
O sestra, včasih v nas razpuste se žile
in kri se v škrlatno zarjo razliva,
naše uganke cveto kot bele zvezde,
iz naših sanj rode se blodni metulji noči,
k luči stremeči in v temo nazaj padajoči...

A tuj je kraj, neznani ljudje — tedaj,
ko vstane nevidno kraljestvo miru
v dušah molčečih, blesteča sestrina roka
dvigne k nebu blede obraz, užge
razkošno luč v prsih potrlih bratu,
k pesmi sproži mu grlo,
nad čelom dvomečim
kaže molče v daljine, beroča mu pot.
Tedaj ni več strahu in zla. Ni krivde.
Kot od obhajilne mize vstane človek,
očiščen in nov, ter pade pred Bogom...